



Iñaki Uriarte. Amb la inspiració en Montaigne

ARXIU



Àlex Susanna. Llegint Proust

ARXIU



Gustau Muñoz. Amb aires fusterians

ARXIU

Això són punts de partida. Però el que distingeix Uriarte és el producte de la seva especial condició: uns textos inspirats per les seves lectures reposades, la seva insubornable independència de criteri, la seva penetració analítica, la seva desobediència de les regles i, finalment però no menys important, una escriptura que sembla natural, i probablement ho és, però que trasllada de manera neta, exacta i àgil el seu pensament al paper.

Reacció de la seva mare després de llegir el primer volum: “Encara bo que totes les meves amigues són mortes”

Es defineix com a “senyoret una mica rebel”. I cita Thoreau: “Els homes són negrers de si mateixos”

En la tradició espanyola, inclosa la contemporània, hi ha diaristes marcats per una producció desbordant –gairebé caldria dir que incontinent–, per la seva ambició literària o per la seva dispersió. Uriarte no casa amb aquests ni amb altres models. És mesurat, no fa servir més paraules que les precisades i escriu sense escarafalls literaris. Però les seves afirmacions, tot i ser de vegades discutibles –se sent còmode a Benidorm, per exemple–, reflecteixen sempre una llibertat i una agudeses que converteixen la seva lectura en experiència deliciosa i fins i tot addictiva. |

Iñaki Uriarte
Diarios. Edición completa

PEPITAS DE CALABAZA. 544 PÀGINES. 28,50 EUROS

Àlex Susanna i Gustau Muñoz

Com Fuster o com Manent?

JULIÀ GUILLAMON

Dels dietaris que han coincidit aquests dies a les llibreries (hi ha també *Música i pols* de Pere Rovira, a Proa, i *La vida aèria* de Ferran Sáez Mateu, a Pòrtic) n'he triat dos que representen maneres de fer molt diferents. En una de les primeres notes d'*El vertigen dels dies*, sobre la brutalitat de la política, Gustau Muñoz (València, 1951) escriu: “En aquest sentit –com Fuster– jo soc liberal”. Muñoz sosté que els liberals espanyols confonen liberalisme amb neoliberalisme. Ell és un defensor de la llibertat individual, “contra la submissió i les subjeccions de l'antic règim, de la servitud, de la tribu, del cacic o del secretari general de torn, de les dictadures”. Però aquest *com Fuster*, va més enllà. Muñoz entén el dietari empeltat d'assaig. És analític, gens romàntic, li interessa molt la política, és un gran lector de diaris, es preocupa pels temes socials, amb perspectiva panoràmica, i per la història. La vida, per a Gustau Muñoz, és el vertigen de l'actualitat i el remolí del temps. A la coberta li han clavat el buit d'una superescala espiral de Singapur.

Paisatge amb figures d'Àlex Susanna (Barcelona, 1957), començant pel títol, va cap a una altra banda. Susanna aspira a la meditació tranquil·la, el contacte amb la natura, el plaer de les petites coses (a les quals s'ha afegit d'una manera molt important, en els darrers anys, l'enologia). És un dieta-

El procés

Els dietaris de Gustau Muñoz i Àlex Susanna reflecteixen els darrers mesos, marcats pel procés. Quan parla de Mónica Oltra, Muñoz recorda aquelles declaracions, quan va dir que Puigdemont vivia molt bé mentre els altres eren a la presó. La crítica, però mira d'entendre'n les raons: és un animal polític, sap com funcionen les coses a Madrid i que s'estigmatitza Compromís, per catalanista. Vol comprendre.

A *Paisatge amb figures*, els esdeveniments polítics centren moltes converses. Susanna es declara admirat pel *Quadern suís* de Quim Torra i diu que pocs presidents de països europeus són capaços d'escriure un llibre de cultura com aquest. En un dels episodis més polèmics, explica un dinar amb un amic artista. Tot va molt bé fins que surt la política. No estan gens d'acord, l'amic li diu que va participar en aquella gran manifestació del 8 d'octubre. Més tard li fa un whatsapp per treure-hi ferro, però no se'n surt gaire.

ri escrit a l'aire lliure, en cases d'amics i coneguts, i en taules de restaurants agradables. Muñoz, en canvi escriu des d'una biblioteca atapeïda, endreçada amb un rigor alemany. La coberta del llibre d'Àlex Susanna és un paisatge del Jura que Félix Valotton va pintar el 1900. A la foto d'autor, Susanna apareix amb el folre polar corresponent. Si Muñoz és alemany, Susanna és suís. Si Muñoz es fusterià i creu que el marxisme té coses a dir si pensa el món d'ara des d'ara, els fars de Susanna són Joan Maragall, Marià Manent i Marcel Proust, de qui apunta la frase: “El centre del meu ésser és la voluntat d'integració de la meua experiència dins el temps, contra el temps, en el temps”. També llegeix Matsuo Basho i en transcriu una idea que fa molt per ell: “Es tracta de seguir les passes dels antics, no pas de repetir el que ells ja van fer”.

Molts lectors descobriran a *El ver-*

Susanna escriu el seu dietari a l'aire lliure, en cases d'amics i coneguts, i en taules de restaurants agradables

tigen dels dies, Gustau Muñoz, un intel·lectual de referència al País Valencià, coordinador de la revista de pensament *L'Espill*, editor a la Institució Valenciana d'Estudis i Investigació (Alfons el Magnànim) i traductor de llibres d'assaig clàssics i moderns. El seu llibre examina cinquanta anys de vida valenciana: des de la guerra de banderes (l'anomenada batalla de València), a l'ascens i declivi de l'IVAM, el paper de figures com la política Carmen Alborch o el pintor i polític Doro Balaguer. M'han interessat molt especialment dos textos seus. En l'un, a propòsit de la singularitat de la líder de Compromís, Mónica Oltra, explica l'especificitat polí- >

> tica valenciana, tan diferent de la catalana, basada en l'equilibri i en la necessitat d'oferir un perfil intel·ligible per a àmplies capes de la població. També m'ha interessat molt el text sobre les genealogies de València: de quines famílies, progressistes o carques, surt la gent, i com es va creant la xarxa que fa un país.

L'any 2018 (de l'1 de gener al 31 de desembre), en el qual transcorre *Paisatge amb figures*, Susanna ha fet un stop en una vida plena de càrrecs i responsabilitats (ha dirigit la Fundació Catalunya-La Pedrera, l'Institut Ramon Llull i l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural). És el dietari d'un any sabàtic, en el qual intenta engegar una exposició Rodin-Mallol, llegeix, passeja, fa viatges interessants (a París troba Miquel Barceló, també va a Mèxic) i carrega les piles. És la vida que li agrada, amb amics fidels, com el crític J.F. Ivars o l'antiquari Artur Ramon, amb la mica de melangia de veure com altres amics, els poetes Jep Gouzy o Màrius Sampere, passen avall i, amb ells, una idea de la poesia amb la qual s'identifica. També comparteix taula amb Jordi Lara (que preparava la seva novel·la sobre Xirinacs), amb Vicent Sanchis i Empar Moliner o amb l'escriptor anglès Gabriel Magalhães, fitxatge estrella de *La Vanguardia*: és un home social que creu en els beneficis de la conversa. De vegades, per la finestra de la casa de Queralbs o a Barcelona, entra un airet crepuscular. Quan recorda l'esperit de les trobades d'es-

Muñoz reflexiona des d'una biblioteca atapeïda, endreçada amb un rigor alemany passat per València

criptors bascos, castellans, catalans i gallecs a Verines, que ha desaparegut del mapa, parla de la gran decepció civil i personal que li ha produït el trencament de la xarxa de complicitats entre persones i ciutats espanyoles. En això coincideix amb Muñoz, que apunta al llegat d'Ernest Lluch i als Coloquios Cataluña-Castilla de 1964-1971.

En el camp artístic, Susanna tampoc no és gaire optimista. Defensor de la pintura catalana figurativa dels Canals, Togores, Domingo, Nogués, Feliu Elias, Humbert o Pere Pruna, creu que ha caigut en un pou i que no serà fàcil que en surti. Acabat l'any sabàtic, des de la Fundació Vila-Casas, que ara dirigeix, té l'oportunitat de tornar de la contemplació a l'acció.

Un vol de fulls de dietari comença a acomiadar aquest 2019. Els poden recollir amb un salabret com si fossin papallones. |

Gustau Muñoz

El vertigen dels dies. Notes per a un dietari

L'AVENÇ. 229 PÀGINES. 18 EUROS

Alex Susanna

Paisatge amb figures

PROA. 509 PÀGINES. 20,90 EUROS



Una acció de protesta en el marc de les mobilitzacions convocades a Madrid durant el moviment del 15-M (2011)

EMILIA GUTIÉRREZ

Narrativa José Ovejero crea una història antisistema

De mel i de fel



José Ovejero a Barcelona

LIBERT TEIXIDÓ

J.A. MASOLIVER RÓDENAS

Nascut a Madrid el 1958, José Ovejero ha passat gran part de la seva vida a l'estranger, especialment a Bonn i Brussel·les. Actualment resideix a la seva ciutat natal. Llicenciat en Geografia i Història, és poeta, dramaturg, assagista –el 2012 va obtenir el premi Anagrama d'Assaig amb *La ética de la crueldad*–, autor de llibres de viatges i, per damunt de tot, narrador. A *La invención del amor*, premi Alfaguara de Novela 2013, trobem ja alguns dels trets que marquen la seva escriptura posterior. Penso en *Los ángeles feroces* i, ara, en *Insurrección*. Es veu la vida com un territori hostil, on “la destrucció es el momento en que la historia desarrolla su creatividad”. Si bé els personatges centrals són l'Ana i el seu pare Aitor, tots els altres tenen també una forta presència, fins al punt que seguim el desenvolupament del relat a través dels seus propis conflictes i la relació entre ells. Tots somien tenir una vida tranquil·la, sempre amenaçada. Però ara es trenca l'equilibri entre els conflictes personals i els socials, com si estiguéssim llegint dues novel·les diferents i enemigues.

Als disset anys, l'Ana ha participat en una acció terrorista. Estima la tranquil·litat, una cosa que es descobrirà incompatible amb la seva actitud davant la vida. Als catorze anys s'escapa d'una excursió de l'escola, fet que repetirà als disset. Es refugia en una platja a Almeria i allà

L'Ana ha participat en una acció terrorista; l'Alfon viu com a okupa amb una colla de joves antisistema

es troba amb l'Alfon, vint anys més gran que ella, que li dona el número de la casa on viu com a okupa amb un grapat de joves antisistema, amb els quals ella comparteix el seu rebuig de les convencions. D'aquest rebuig sorgeixen les desavinences amb els seus pares, que menysprea: a la mare, que concentra tota vida en la venda de bosses de mà, i al pare, l'Aitor, pusil·lànim en la seva relació amb la seva dona, la Isabel, i amb la seva feina en una emissora, on acaba col·laborant en l'acomiadament de molts col·le-

gues. Però si la decisió de contactar amb un detectiu per localitzar la filla va ser de la seva dona, és ell que decideix de prendre la iniciativa i deixar de ser passiu. “¿Ves, Isabel, que ya no soy manso?”, ens diu en una “conversa” narrativament inversemblant per ingènua. Que, malgrat tot, ens porta a un enfrontament molt ben resolt.

Impossible aturar-se en cadascun dels personatges que interveuen en aquesta trama complexa, perfectament controlada per Ovejero. Tots viuen algun tipus de conflicte personal –divorcis, morts violentes, homosexualitat reprimida– que els porta a un enfrontament amb la societat i a reaccionar de manera violenta, la qual cosa explica, per exemple, l'atemptat amb explosius en una plaça de Lavapiés o l'atemptat gihadista de Barcelona. Com he dit, els drames personals fan especialment interessants els individus, i expliquen l'encertat final en què l'Ana torna a la impossible utopia de la seva llibertat final. Però a nivell social la novel·la cau en l'irritant pamflet, en la línia de Belén Gopegui a el *Deseo de ser punk* o a l'ofensiva *Lectura fácil* de Cristina Morales. És veritat que a *Insurrección* hi ha un retrat bo i agitat de la societat de l'època, però hi ha també certa aridesa. Si l'acció passa a Barcelona, aquesta ciutat apareix, quan apareix, com una cosa abstracta, on només compta el món dels personatges. I Ovejero no deixa de caure en els mateixos llocs comuns que irriteren l'Ana.

La duresa dels meus comentaris neix de la decepció, però continuo respectant l'escriptura d'Ovejero. I no m'importa recomanar la lectura d'*Insurrección* quan va més enllà de la literatura de denúncia. |

José Ovejero

Insurrección

GALAXIA GUTENBERG. 296 PÀGINES. 18,90 EUROS